

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 09-04-2020 r.

Adam Bodnar

IV.7217.17.2020.KD

Pan Rafał Trzaskowski

Prezydent m.st. Warszawy

Szanowny Panie Prezydencie,

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich zwracają się organizacje pozarządowe, które udzielają wsparcia osobom doświadczającym bezdomności w znalezieniu schronienia, poprzez m.in. wynajem miejsc noclegowych w pokojach zlokalizowanych w hostelach czy hotelach pracowniczych. Taka forma pomocy jest w szczególności skierowana do bardzo młodych ludzi, w wieku od 18 do 25 roku życia, dla których pobyt w noclegowni czy w schronisku dla osób bezdomnych jest wyjątkowo trudnym przeżyciem. Obecnie, z uwagi na wprowadzone w związku ze stanem epidemii zakazy, np. wstępu do parków, zamknięcie galerii handlowych itp., wzrosła liczba młodych ludzi zagrożonych bezdomnością i poszukujących pomocy.

Dotychczas tego typu forma udzielania schronienia była akceptowana przez samorządy lokalne (w tym także przez samorząd warszawski), które w ramach środków przeznaczonych na pomoc osobom w kryzysie bezdomności udzielały wsparcia finansowego także i na tę formę pomocy.

W związku z ogłoszeniem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii oraz wydanymi aktami prawnymi ustanawiającymi m.in. ograniczenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, powstała wątpliwość, czy udzielanie schronienia osobom w kryzysie bezdomności w pokojach hostelowych jest obecnie w ogóle prawnie dopuszczalne. Zgodnie z § 8 ust. 1 pkt) 1 lit. k) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r., poz. 566 ze zm.) ustanowione zostało czasowe ograniczenie prowadzenia działalności związanej z prowadzeniem usług

hotelarskich w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 238); chodzi zatem o krótkotrwałe, ogólnie dostępne wynajmowanie domów, mieszkań, pokoi, miejsc noclegowych, a także miejsc na ustawienie namiotów lub przyczep samochodowych oraz świadczenie, w obrębie obiektu, usług z tym związanych.

Organizacje pozarządowe, zwracające się do Rzecznika Praw Obywatelskich wskazują, że zgodnie z przekazanym im aktualnie stanowiskiem Biura Pomocy i Projektów Społecznych w Warszawie nie ma obecnie możliwości umieszczania nowych osób bezdomnych w hostelach. Hostele są traktowane obok hoteli jak inne miejsca noclegowe i pozostają zamknięte od dnia 31 marca 2020 r. Mogą one być otwarte tylko i wyłącznie dla osób w kwarantannie lub izolacji, dla personelu medycznego, dla osób w delegacji i dla tych, którzy korzystają z usług noclegowych w ramach wykonywania obowiązków służbowych (dot. np. pracowników budowlanych) oraz osób które były zakwaterowane przed 31 marca 2020 r.

Natomiast z treści rekomendacji w zakresie szczególnego nadzoru nad osobami bezdomnymi, stanowiących załącznik Nr 2 do polecenia Wojewody Mazowieckiego (pismo z dnia 29 marca br. nr WBZK-I.6333.95.2020) wynika, że gminy zobowiązane są aktualnie do zapewnienia bezpieczeństwa osobom bezdomnym, przebywającym w przestrzeni publicznej, poprzez udzielenie schronienia z zastosowaniem art. 48a ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym w sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową, przyznanie tymczasowego schronienia może nastąpić z pominięciem obowiązujących standardów oraz w innej formie niż noclegownia, schronisko dla bezdomnych, czy schronisko dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

Taką inną formę stanowi niewątpliwie również udzielenie miejsca w hostelu, czy też w hotelu pracowniczym, tym bardziej, gdy jest to współfinansowane ze środków publicznych, tak jak to dotychczas praktykowano w Warszawie. Należy także zwrócić uwagę, że ograniczenie wprowadzone w § 8 ust. 1 pkt) 1 lit. k) rozporządzenia Rady Ministrów odwołuje się do usług hotelarskich w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 8 ustawy o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych. Tymczasem głównymi przesłankami tak określonych usług jest ich krótkotrwałość oraz ogólnodostępność. Wydaje się więc, że zapewnienie schronienia osobie w kryzysie bezdomności nawet w obiekcie zasadniczo przeznaczonym do świadczenia usług hotelarskich nie jest usługą hotelarską, ponieważ nie ma charakteru ogólnodostępnego (dotyczy wyłącznie osób doświadczających bezdomności skierowanych tam przez organizację pozarządową) oraz z reguły nie ma charakteru krótkotrwałego, ponieważ kierowane tam osoby nie mają innego miejsca schronienia i pokój taki staje się ich jedynym centrum życiowym. Ponadto umowa dotycząca udostępnienia pokoju jest zawierana

między placówką hotelową a podmiotem świadczącym pomoc osobie, która ma być zakwaterowana; osoba taka nie jest stroną umowy o świadczenie usługi hotelarskiej.

Niezależnie od powyższego, wydaje się, że w obecnej, bardzo szczególnej sytuacji, zapewnienie schronienia osobom doświadczającym bezdomności w kilkuosobowym pokoju zlokalizowanym w hostelu czy hotelu pracowniczym jest znacznie skuteczniejszą formą zapobiegania rozprzestrzeniania się koronawirusa wśród osób bezdomnych niż zapewnienie im schronienia w kilkudziesięcioosobowych placówkach ze wspólnymi sypialniami i pomieszczeniami użytkowymi i sanitarnymi. Tym bardziej, że osoby zakwaterowane w hostelach czy hotelach pracowniczych pozostają pod stałą opieką, a nawet swego rodzaju nadzorem organizacji pozarządowej, będącej stroną umowy z przedsiębiorcą udostępniającym pokoje.

Z kolei samorządy powiatowe zostały ww. poleceniem Wojewody Mazowieckiego zobowiązane do wyodrębnienia miejsc lub budynku dla osób bezdomnych z przestrzeni publicznej, oczekujących na przyjęcie do placówki udzielającej tymczasowego schronienia osobom bezdomnym, w ramach zapewnienia obiektów przeznaczonych na miejsca zbiorowej kwarantanny. Dotyczy to w szczególności miast, w których występują duże skupiska osób bezdomnych. Taki zapis również wskazuje na to, że hostele i hotele, przeznaczane obecnie na miejsca zbiorowej kwarantanny, mogą również być wykorzystywane jako schronienie dla osób bezdomnych, po to, aby ograniczyć ich przebywanie w przestrzeni publicznej.

W świetle powyższych uwag, w mojej ocenie sprawa ta warta jest zatem ponownego, rzetelnego rozważenia z punktu widzenia możliwości dalszego wspierania – w tym finansowego - przez gminę takiej formy pomocy dla osób doświadczających bezdomności. Wydaje się bowiem, że obecne stanowisko Biura Pomocy i Projektów Społecznych, w myśl którego przepisy rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii całkowicie uniemożliwiają dalsze wsparcie dla osób bezdomnych w formie udzielenia schronienia w pokojach hostelowych i hotelowych nie jest przekonująco uzasadnione.

Dlatego też, działając na podstawie art. 13 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r., poz. 627), uprzejmie proszę o przeanalizowanie przedstawionej sprawy i poinformowanie mnie o zajętych w niej stanowisku.

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/